



נֵר לְמֵאָה!

חֻבֵּרַת לְמוֹד מִיחָדָת

לְרַגֵּל מֵאָה שָׁנָה לְיוֹם הַסִּתְּלָקוֹת אֲדָמוֹ"ר הָרַש"ב
ב' נִסָּן תר"פ - ב' נִסָּן תש"פ

תְּלַמִּידֵי וְתַלְמִידוֹת "רֵשֶׁת אֶהְיֵי יוֹסֵף
יִצְחָק" - לּוֹמְדִים, מַעֲמִיקִים וּמַשְׁנָנִים
לְקִרְאָת הַחִידוֹן הַגָּדוֹל

עַל 50 מִשְׁגֵּי יְסוֹד אוֹדוֹת אֲדָמוֹ"ר
הָרַש"ב, רַבֵּי שְׁלוֹם דָּב בָּעַר
מְלִיּוּבְאֻיטֵשׁ וְעַל 50 מִשְׁגֵּי יְסוֹד
הַלְכָּתִיִּים הַקְּשׁוּרִים לַחֵג הַפֶּסַח

הָרַבֵּי הָרַש"ב אָמַר לְאַחַד הַחֲסִידִים:
"לְכָל אָדָם צְרִיכָה לִהְיוֹת מְצֹה אַחַת שְׂבָבָה
הוּא "צִהִיר טָפִי", וְאַצְלִי זֶה פֶּסַח..."



בַּעֲרִיכַת הָרַב יוֹסֵף בֵּיטוּשׁ
- נָא לְשִׁמּוֹר עַל קְדוּשַׁת הַחֻבֵּרַת-

עושים סדר

50 משגים הלכתיים על חדש ניסן וחג הפסח

1. פסח על שום מה – את חג הפסח – החג הראשון של בני ישראל – מצוה עלינו התורה לחגג מדי שנה, לזכר יציאת מצרים, שארעה בשנת ב' אלפים תמ"ח לבריאת העולם (לפני 3,332 שנה).

2. שבועת ימים – חג הפסח נמשך (בארץ ישראל) שבועה ימים – מיום יציאת מצרים עד ליום קריעת ים סוף. ביום ט"ו בניסן שחרר פרעה מלך מצרים את בני ישראל, וששה ימים לאחר מכן, ביום כ"א בניסן, ארע גם קריעת ים סוף בו נצלו בני ישראל ואלו המצרים טבעו בים.

3. ליל הסדר הראשון – לילה קדם לכו (ליל ט"ו בניסן) חגגו בני ישראל לראשונה את ליל הסדר ואכלו את קרבן הפסח, המצה והמרור. בחצות הלילה התרחשה מכת בכורות, ובעקבותיה נאלץ פרעה לשחרר את בני ישראל.

4. חדש של שמחה – היות וחג הפסח וימי חגגת המשכן

תּוֹפְסִים אֶת רַב יָמֵי הַחֹדֶשׁ, לָכֵן נִקְבַּע חֹדֶשׁ נִסָּן כָּלוּ לַחֹדֶשׁ
שֶׁל שְׁמֹחָה, וּבְמַהֲלָךְ כָּל הַחֹדֶשׁ אֵין אוֹמְרִים 'תַּחֲנוּן' בְּתַפְלָה,
לֹא צָמִים וְלֹא מְסַפִּידִים אָדָם שֶׁנִּכְפָּר.

**5. בְּרֶכֶת הָאֵילָנוֹת – בְּמַהֲלָךְ חֹדֶשׁ נִסָּן, מְבָרְכִים עַל עֲצֵי-פְרִי
(רְצוּי – שְׁנֵי עֲצִים) בַּפֶּעַם הָרִאשׁוֹנָה שֶׁמְסַתְּכָלִים בַּפְּרִיחָתָם:**

**"בָּרוּךְ אַתָּה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, שֶׁלֹּא חָסַר בְּעוֹלָמוֹ
כָּלוּם, וּבָרָא בּוֹ בְּרִיּוֹת טוֹבוֹת וְאֵילָנוֹת טוֹבוֹת, לְהָנוֹת בָּהֶן בְּנֵי
אָדָם".**

**6. קֶרְבָּנוֹת הַנְּשִׂאִים – בְּרִאשׁ חֹדֶשׁ נִסָּן נִחְנָה הַמִּשְׁכָּן שֶׁעָשָׂה
מִשָּׁה בַּמִּדְבָּר. מֵאוֹתוֹ הַיּוֹם, הַקָּרִיב בְּכָל יוֹם נְשִׂיא אֶחָד
הַשְּׁבֻטִים אֶת קֶרְבָּנוֹ, לְחֻנֻּכַּת הַמִּזְבֵּחַ. זָכַר לָכֵן, אָנוּ אוֹמְרִים
בְּכָל יוֹם, הִחַל מֵרִאשׁוֹ חֹדֶשׁ נִסָּן וְעַד י"ב בְּנִסָּן, לְאַחֵר תַּפְלַת
שְׁחִירִית, אֶת פֶּרֶשֶׁת קֶרְבָּנוֹתָיו שֶׁל נְשִׂיא הַשְּׁבֻט שֶׁהַקָּרִיב
בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם. בִּי"ג בְּנִסָּן אוֹמְרִים אֶת הַקָּטָע הָאַחֲרוֹן שֶׁל
'פֶּרֶשֶׁת הַנְּשִׂאִים', הַמִּתְחִיל בַּמַּלִּים "זֹאת חֻנֻּכַּת הַמִּזְבֵּחַ"
וּמְסַתֵּים בַּמַּלִּים "כֵּן עָשָׂה אֶת הַמְּנִרָה". הַנֶּסֶח שֶׁל 'קֶרְבָּנוֹת
הַנְּשִׂאִים' מוֹפִיעַ בְּסִדּוּר, וּבְסִיּוּמוֹ מוֹסִיפִים 'יְהִי רָצוֹן'
כְּמוֹפִיעַ בְּסִדּוּר.**

7. עֲזָרָה בַּהֲכָנוֹת לַפֶּסַח – בְּיָמֵים אֵלֶּה, הַסְּמוּכִים לַחֹג הַפֶּסַח,

יש לנו הילדים תפקיד חשוב בעזרה להכנת הבית לקראת החג, ונקיונו מכל פרוור של חמץ. במיוחד ראוי להקפיד על נקיון המקומות בהם גבוהים הסכויים להמצאות חמץ: מטבח, פנת אכל, חדרי ילדים וכדומה. איך אומרת אמא? כל עזרה קטנה בימים אלה היא ממש מצוה גדולה...

8. איפה צריך לנקות? לכתחלה אין צרה לנקות מקום גבוה או נמוך מדי בו לא משתמשים בדרך כלל. אך כשיש פעוטות בבית, יש לבדק ולנקות גם מקומות נמוכים.

תיקים, ארונות נגישים, מגרות וכלי קבול אחרים – בפרט של הילדים, טעונים נקיון יסודי. נקיון זה חשוב הרבה יותר מנקוי הרצפות, הקירות ואף הרהיטים.

צעצועים – שלא נתן לנקותם היטב, יש להניחם במקום צדדי כדי שלא יגוררו משם פרוורים לשאר הבית, ואחר-כך לסגורם ולמכרם עם החמץ.

שטיחים – מספר ימים לפני פסח, יש להפסיק לאכל על השטיחים ולנקותם היטב ככל האפשר. בכלל, רצוי שבפסח לא יאכלו הילדים על השטיח (עדיף להניחו בין הדברים הנמכרים לגוי, או לנקותו היטב, לגלגלו ולהניחו בצד).

9. המשך המקומות שצריך לנקות - כיסים וספרים – עקר הבעיה היא בכיסי הילדים הקטנים, מאחר שהם נוהגים

להכניס בהם חטיפים וממתקים...

בימים שלפני הפסח רצוי מאוד לאכל רק חטיפים כשרים לפסח או כאלה שאינם חמץ (במבזה במקום ביסלי, וכדומה). בגדים שלא נזהרו בהם כאמור, חובה לנגערם ולנקותם היטב מכל פרור חמץ. גם בגדים שעברו כביסה רצוי לנגר את הכיסים שלהם לפני פסח.

ספרים – ספרים שלא השתמשו בהם כל השנה פטורים מבדיקה. אלה שהיו בשמוש די בנעור ובנקיון ואין צורך ותועלת באורור...

חוברות וספרים שהשתמשו בהם עם החמץ ממש, כגון ברכונים, 'זמירות לשבת', שבועונים ועלונים וכדומה – רצוי לסגר אותם עם הדברים הנמכרים במכירת חמץ לגוי.

10. חמץ או מצה – הסמל המבהק ביותר של חג הפסח הוא המצה. התורה מספרת, כי בני ישראל התכונו להכין לעצמם לחמים כצידה לדרך, אולם בחפזון היציאה לא הספיקו עסות הבצק לתפח ונאפו כמצות. לזכר זאת, מצוה עלינו התורה לאכל בחג הפסח מצות ואוסרת את החמץ לא רק באכילה בשתייה ובהנאה, אלא גם בהחזקה, "בל יראה ובל ימצא".

11. מדוע אנו בורחים מהחמץ? גם החמץ וגם המצה עשויים מבצק ומים. ההבדל הוא בתפיחה. החמץ התפוח מסמל

את הגאונה וההתנשאות, ואלו המצה הדקה מסמלת את העונה וההתבטלות. החמץ מסמל את היצר הרע ואלו המצה מסמלת את הטוב. פעם בשנה מצוה עלינו התורה לא רק 'לצאת ממצרים', אלא גם לברוח ולבער כל בדל של חמץ, רע וגאונה, ולהטהר ולהזדכך לקראת חג מתן תורה. מי שנוזהר בתכלית מכל ספק של חמץ בפסח, אומר האריז"ל, מבטח לו סיוע משמים שלא יחטא כל השנה כלה.

12. מהו חמץ? כל מוצר הראוי לאכילת אדם או בעל חיים, שמכיל מרכיב מאחד מחמשת מיני דגן (חטה, שעורה, שבלת שועל, שיפון וכסמין) ושהחמץ, או תפח לאחר שבא במגע עם מים – נקרא חמץ. בהגדרה זו נכללים לא רק מוצרים בהם הקמח או תוצרים אחרים של הדגן הוא מרכיב עיקרי, כמו לחמים, עוגות, פסות וחטיפים למיניהם – אלא גם מוצרים בהם תופס הדגן אחוז נמוך, כמו סוגים מסוימים של מזון תינוקות, של מוצרי שוקולד ושל מיני מתיקה. החמץ אסור גם במצב נזל. בירה, ומשקאות שונים שמכילים ממייני הדגן – הנם חמץ לכל דבר.

13. הגעלת כלים – אחת החוויות המיוחדות של ערב פסח היא העמידה בתור להגעלת כלים, מול הדוידים המבעבעים (זהירות, לא להתקרב!). אז מהי הגעלת כלים?
כלי אכל ובשול וכמו כן תנור וכירים שממשמים אותנו

בְּמִשְׁךְ הַשָּׁנָה, בָּלְעוּ מִהֶחֱמָץ שֶׁהָיָה בְּתוֹכָם, וְלָכֵן אָסוּר
לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם בַּפֶּסַח, אֲזָלָא אִם כֵּן אִם מְכַשִּׁירִים אוֹתָם
לִפְנֵי הַפֶּסַח, בְּאִפֶּן שֶׁגִּזְרָם לָהֶם לִפְלֹט הַחוּצָה אֶת הֶחֱמָץ
הַבָּלוּעַ בְּתוֹכָם. דְּרַכִּי הַהִכָּשָׁרָה תְּלוּיִים בַּחֲמֵר מִמֶּנּוּ עָשׂוּי
הַכִּלִּי וּבְאִפֶּן הַשְׁמוּשׁ בּוֹ. אֲלֵה דִּינִים מְרַכְּבִים מְאֹד וְרֵאוּי
לְהוֹעֵץ בְּאִפֶּן פְּרָטִי בְּרַב מוֹרָה הוֹרָאָה, כִּי צַד בְּדִיּוּק לְהִכָּשִׁיר
כָּל כְּלִי. אִךְ עֲדִידִי, כַּמּוֹבֵן, לְרַכֵּשׁ מַעֲרַכְת כָּלִים שֶׁתִּהְיֶה
מִיעֲדַת לִפְסַח בְּלִבָּד. בְּנוֹסֵף לָכֵן, אָנוּ מְהַדְרִים לְהִכָּשִׁיר
(כָּל הַשָּׁנָה) גַּם כָּלִי מִתְּכַת חֲדָשִׁים.

כַּמּוֹבֵן, שֶׁגַּם הַמִּטְבָּח כָּלוּ עוֹבֵר הַכָּשָׁרָה כְּהִלְכָתָהּ לִפְסַח,
בְּמִדָּה וְאָנוּ רוֹצִים לְהַכִּין בּוֹ אֶכָּל לַחֵג.

14. מִכִּירַת חֶמֶץ – מְקוֹם נוֹסֵף בּוֹ מִשְׁתַּרְךְ תוֹר בַּיָּמִים שֶׁלִּפְנֵי
הַפֶּסַח, הוּא אֲצֵל הָרֵב, לְשֵׁם הוֹלָכִים כָּלֵם כִּדִּי לְמַכּוֹר
בְּאַמְצָעוֹתַי אֶת הֶחֱמָץ לַגּוֹי.

מוֹצְרֵי וּכְלֵי חֶמֶץ שֶׁבִּרְשׁוּתֵנוּ, שָׂאָנוּ מְעַנְיָנִים לְהִשְׁתַּמֵּשׁ
בָּהֶם לְאַחֵר הַפֶּסַח – יֵשׁ לְמַכְרֵם לַגּוֹי לְמִשְׁךְ יְמֵי הַחֵג. אִם
שׁוֹכְחִים חֲלִילָה לְמַכּוֹר אוֹ לְבַעַר אֶת הֶחֱמָץ עוֹבְרִים עַל
הָאֲסוּרִים "כֹּל יִרְאֶה וְכֹל יִמָּצֵא", וְנִאָּסֵר הַשְׁמוּשׁ בְּמוֹצְרֵים
אֲלֵה גַם לְאַחֵר הַפֶּסַח. אֶת הֶחֱמָץ שֶׁמִּיעֲדִים לְמִכִּירָה רֵאוּי
לְאַחֲסוֹן בְּאֶרֶן סָגוּר וּמִסְמָן, וְלֹא לִפְתּוֹחַ אֶת הָאֶרֶן בְּכָל
מִשְׁךְ הַחֵג. אֶת הֶחֱמָץ נִתֵּן לְמַכּוֹר עַד סוֹף זְמַן בַּעוֹר חֶמֶץ,
אִךְ רָצוּי לַעֲשׂוֹת זֹאת בַּיָּמִים שֶׁקֻּדְּם לָכֵן.

15. ליל בדיקת חמץ – זהו. מִיד אַחַר צֵאת הַכּוֹכָבִים שֶׁל אֹר
לְאַרְבָּעָה עָשָׂר בְּנִיסָן, הִגִּיעַ סוּפְסוֹף הָרָגַע בּוֹ הַכֹּל נָקִי,
מִמָּרָן וּמִצְחָצַח לְקִרְאת הַחַג הַגָּדוֹל. כָּעֵת הוּא הַזְמַן לָמַיִם
אֶת מִצּוֹת 'בְּדִיקַת חֲמָץ' בָּהֶן אֲנִי מוֹדְאִים שֶׁלֹּא נוֹתֵר בְּרִשּׁוֹתֵנוּ
(בְּבֵית, בַּכֶּתֶה, בַּמִּשְׁרָד, בְּרֶכֶב, וּבְכָל מְקוֹם הַשִּׁיחַ לָנוּ) כָּל
פְּרוּר שֶׁל חֲמָץ, חוּץ מִמוּצָרִים וּמִקְדֻמּוֹת שֶׁאֵנִי מוֹכְרִים לָגוּי,
אוּ מִשְׁאִירִים לֹאכִילָה עַד לְמַחֲרָת בַּבֹּקֶר, לִפְנֵי סוֹף זְמַן
אֲכִילַת חֲמָץ.

נִקְוֵי יְסוּדֵי מְרֹאשׁ שֶׁל הָאֲרוֹנוֹת וְכִדּוּמָהּ, פּוֹטֵר אוֹתָם
מִבְּדִיקָה חוֹצֶרֶת בְּשַׁעַת בְּדִיקַת הַחֲמָץ לְאֹר הַיָּר.

16. סדר הבדיקה – הַחֲוִיָּה אוֹתָהּ אֲנִי הִילָדִים מִשְׁתַּדְּלִים שֶׁלֹּא
לְהַחֲמִיץ, הִיא הַטְּמֵנַת הַפְּתִיתִים לִפְנֵי הַבְּדִיקָה. הַמְּנַהֵג
הוּא (עַל פִּי הַקְּבָלָה) לְהַנִּיחַ בְּמִקְדָּמוֹת שׁוֹנִים בְּבֵית עֲשָׂרָה
פְּתִיתִים שֶׁל חֲמָץ בְּלִתֵּי מִתְפּוֹרֵר (לְדַגְמָה, פְּתוֹת) עֲטוּפִים
בְּנֵיר, וּבַעֲת הַבְּדִיקָה, אֲבֹא, אוּ מִי שֶׁעוֹרֵךְ אֶת הַבְּדִיקָה,
מוֹצֵא אוֹתָם.

אֶת הַבְּדִיקָה יֵשׁ לַעֲרֹךְ לְאֹר הַיָּר דּוֹקָא (רְצוּי מִשְׁעוּה).
סוֹרְקִים לְאֹר הַיָּר אֶת כָּל מְבֹאוֹת הַבֵּית וְהַפְּנוֹת שֶׁעָשׂוּי
לְהִיּוֹת בָּהֶן חֲמָץ. אֶת הַחֲמָץ מְכַנִּיסִים בְּעֶזְרַת נוֹצָה וְכֹף עַץ
לְתוֹךְ שְׁלִית נֵיר.

17. נסח הבדיקה – לִפְנֵי הַבְּדִיקָה מְבָרְכִים:

**"בָּרוּךְ אַתָּה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ
בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל בְּעוֹר חֲמֵץ:"**

לְאַחַר הַבְּדִיקָה אוֹמְרִים:

**"כָּל חֲמֵץ וּשְׂאֹר הַמָּצוֹי בְּרִשּׁוֹתַי, שְׂלֹא רָאִיתִי וּשְׂלֹא בַּעֲרָתִי
וְשִׂיאֵי יוֹדַע עָלָיו – יִתְבַטֵּל וַיְהִי הַפֶּקֶד כַּעֲפֹר הָאָרֶץ."**

הַנֶּסֶח הַמְּקוּרִי בְּאַרְמִית:

**"כָּל חֲמִירָא וְחֲמִיעָא דְּאִיכָא בְּרִשּׁוֹתַי, דְּלֹא חֲמַתְיָה וּדְלֹא
בַּעֲרַתְיָה וּדְלֹא יִדְעָנָא לִיה, לְבַטַּל וְלִהְיִי הַפֶּקֶד כַּעֲפֹרָא
דְּאַרְעָא:"**



18. בְּעוֹר חֲמֵץ – אֶת הַחֲמֵץ שֶׁנוֹתֵר לָנוּ, מִתֵּר לֶאֱכֹל בִּבְקָר
יוֹם י"ד בְּנִיסָן, עַד סוֹף הַשָּׁעָה הָרְבִיעִית מֵהַזְרִיחָה ('שָׁעוֹת
זְמַנִּיּוֹת'), הַשָּׁעָה הַמְּדִיָּקֶת מוֹפִיעָה בְּלוּחוֹת הַמִּתְפָּרֶסְמִים
לְרָגֵל חַג הַפֶּסַח, תַּחַת הַהַגְדָּרָה 'סוֹף זְמַן אֲכִילַת חֲמֵץ'.
עַד סוֹף הַשָּׁעָה שֶׁלְאַחֵר מִכֵּן ('סוֹף זְמַן בְּעוֹר חֲמֵץ'), יֵשׁ
לְשׂוֹרֵף אֶת הַחֲמֵץ שֶׁנִּשְׁאָר בְּרִשּׁוֹתֵינוּ מֵהַבְּקָר, אוֹ מֵהַבְּדִיקָה
שֶׁעָרְכָנוּ בַּלֵּילָה.



19. נֶסֶח הַבְּעוֹר – טָרַם שְׂרִפַּת הַחֲמֵץ אֵין לְבָרֵךְ שׁוּב, כִּיּוֹן
שֶׁכָּבַר בְּרִכְנוּ בַּעֲת הַבְּדִיקָה. אָנוּ רַק 'מְבַטְלִים' אֶת הַחֲמֵץ
וְאוֹמְרִים:

**כָּל חֶמֶץ וְשֹׂאֹר הַמָּצוֹי בְּרִשּׁוֹתַי, שְׂרָאִיתִיו וְשָׁלָא רְאִיתִיו,
שְׁמַצָּאתִיו וְשָׁלָא מַצָּאתִיו, שְׁבַעְרָתִיו וְשָׁלָא בַּעְרָתִיו – יִתְבַּטֵּל
וְיִהְיֶה הַכָּקָר כַּעֲפֹר הָאָרֶץ.**

הַנֶּסֶח הַמִּקְוִי בְּאַרְמִית:

**"כָּל חֲמִירָא וְחֲמִיעָא דְּאִיכָא בְּרִשּׁוֹתַי, דְּחֲזַתִּיה וּדְלָא חֲזַתִּיה,
דְּחֲמַתִּיה וּדְלָא חֲמַתִּיה, דְּבַעְרָתִיה וּדְלָא בַּעְרָתִיה, לְבַטֵּל
וְלִהּוֹי הַכָּקָר כַּעֲפֹרָא דְּאַרְעָא:"**

יש הנוהגים לומר תפלה זו בשעת שריפת החמץ:

**"יְיָ רָצוֹן מִלְּכִנִּיךְ אֲדֹנֵי אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ כְּשֵׁם שְׁאֲנִי
מְבַעַר חֶמֶץ מִבֵּיתִי וּמִרִּשּׁוֹתַי כִּי תִבְעַר אֶת כָּל הַחִיצוֹנִים
וְאֶת רוּחַ הַטּוֹמְאָה תִּבְעַר מִן הָאָרֶץ וְאֶת יִצְרָנוּ הָרַע תַּעֲבִירָהוּ
מֵאַתָּנוּ וְתֵתֵן לָנוּ לֵב בָּשָׂר לַעֲבֹדְךָ בְּאַמֶּת וְכָל סִטְרָא אַחֲרָא
וְכָל הַקְּלִיפּוֹת וְכָל הָרָשָׁעָה בַּעֲשָׂן תִּכְלֶה וְתַעֲבִיר מִמֶּשְׁלַת
זָדוֹן מִן הָאָרֶץ וְכָל הַמַּעֲיָקִים לְשִׁכִּינָה תִּבְעַרְם בְּרוּחַ בָּעַר
וּבְרוּחַ מְשַׁפֵּט כְּשֵׁם שְׁבַעְרָתְךָ אֶת מִצְרִים וְאֶת אֱלֹהֵיהֶם בַּיָּמִים
הָהֵם וּבְזֶמַן הַזֶּה אָמֵן סְלֶה:"**

20. תַּעֲנִית בְּכוֹרוֹת – כְּזָכַר לְגַם מִכַּת בְּכוֹרוֹת בָּהּ נִצְלוּ בְּכוֹרֵי בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל, נוֹהֲגִים הַבָּנִים הַבְּכוֹרִים לְהִתְעַנּוֹת בְּיוֹם י"ד בְּנִסָּן.
לְמַעֲשֶׂה, נְהוּג שְׁבַמְקוֹם לְהִתְעַנּוֹת, מִשְׁתַּתְּפִים הַבְּכוֹרִים
ב'סִיּוֹם מִסֻּכַּת' בְּמַהֲלָה יוֹם זֶה, וְאַחֲרָיו הֵם יְכוּלִּים לֶאֱכֹל.

21. מערת הסדר – בעת עריכת השלחן לליל הסדר יש להכין יין בכמות שתספיק לכל המסבים, וכן מערות סדר המכילות את כל סימני ליל הסדר.

'הקערה' היא בעצם שלוש מצות מכסות במפה (גם ביניהן ראוי להפריד במפות או במפיות). מעל המפה מניחים ששה דברים, לפי הסדר הבא:

22. הסימנים

1. זרוע – למנהג חב"ד – גרצת עוף צלוי ומגרדת כמעט לחלוטין מהבשר שעליה.

2. ביצה – קשה, בקלפיה.

3. מרור – למנהג חב"ד – עלי חסה ושרש 'חזרת'.

4. חרסת – למנהג חב"ד – רסק תפוחי-עץ, אגסים ואגוזים, מתבל ביון.

5. כרפס – חתיכת בצל או תפוח-אדמה.

6. חזרת – כמו המרור.

בנוסף יש להכין כוס עם מי מלח לטבול הכרפס, וגביעים לשתיית הין.

23. הסדר של ליל הסדר – בתחלת ליל הסדר, לפני הקדוש,

אנו מכריזים מתוך ההגדה את התהליך של ליל הסדר:

קדש – הקדוש, כולל ברכת "שהחינו", ושתיית הכוס

הָרֶאשׁוֹנָה,

וּרְחַץ – נוֹטְלִים יָדַיִם לֹא בִּרְכָה לֶאֱכִילַת הַכֶּרֶפֶס,
כֶּרֶפֶס – לוֹקְחִים אֶת הַכֶּרֶפֶס שֶׁעַל הַקְּעָרָה, טוֹבְלִים בָּמִי
מֶלַח, מְבָרְכִים "אֲדָמָה" וְאוֹכְלִים,
יֶחֶץ – חוֹצִים אֶת הַמֶּצָה הָאֲמֻצָּעִית לְשָׁנִים וְשׁוֹמְרִים חֶלֶק
אֶחָד לְאַפִּיקוֹמָן, וְאֶת הַשְּׁנֵי מִשְׁאִירִים בֵּין שְׁתֵּי הַמִּצּוֹת
הַשְּׁלֵמוֹת,
מִגִּיד – אוֹמְרִים אֶת הַהֲגָדָה וְשׁוֹתִים אֶת הַכּוֹס הַשְּׁנִיָּה.

24. הַמִּשְׁפָּה הַסֹּדֵר שֶׁל לֵיל הַסֹּדֵר

רְחֻצָה – נוֹטְלִים יָדַיִם עִם בִּרְכָה,
מוֹצִיא – מְבָרְכִים "הַמוֹצִיא",
מֶצָה – מְבָרְכִים "עַל אֲכִילַת מֶצָה" וְאוֹכְלִים מִהַמֶּצָה
בְּהִסְבָּה,
מָרּוֹר – טוֹבְלִים אֶת הַמָּרּוֹר שֶׁעַל הַקְּעָרָה בַּחֲרֹסֶת, מְבָרְכִים
"עַל אֲכִילַת מָרּוֹר" וְאוֹכְלִים,
כוֹרֶךְ – טוֹבְלִים אֶת הַמָּרּוֹר הַשְּׁנִי שֶׁעַל הַקְּעָרָה בְּמַעַט מְאֹד
חֲרֹסֶת, כּוֹרְכִים בְּתוֹךְ הַמֶּצָה וְאוֹכְלִים.
שְׁלַחַן עוֹרֵךְ – אֲכִילַת הַסְּעוּדָה,
צִפּוֹן – אֲכִילַת הָאֲפִיקוֹמָן בְּהִסְבָּה,
בֵּרֶךְ – בִּרְכַּת הַמָּזוֹן וְשִׁתִּית כּוֹס שְׁלִישִׁית,
הִלָּל – אֲמִירַת הַלָּל וְשִׁתִּית כּוֹס רְבִיעִית,
נִרְצָה – בְּסִיוֹם הַסֹּדֵר אָנוּ רְצוּיִים לִפְנֵי הַשֵּׁם.

25. כּוּס שֶׁל אֵלֵיהּוּ – לִפְנֵי בְרַכַּת הַמְזֻזֹּן מוֹזְגִים כּוּס לְאֵלֵיהּוּ הַנָּבִיא, הַמַּגִּיעַ לְבָקָר בְּכָל שַׁלְחַן סֵדֶר, וּבִעֵת אֲמִירַת "שִׁפְךָ חֲמַתְךָ" – הַשֵּׁלֶב בּוֹ עוֹבְרִים בַּהֲגָדָה מְסֻפּוֹר יִצְיֹאת מִצָּרִים אֶל הַצִּפִּיָּה לְגֹאֲלָהּ הַשְּׁלֵמָה – הַיִּלָּדִים נִגָּשִׁים לִפְתּוֹחַ לֹא אֶת הַדֶּלֶת. בְּסִיּוֹם הַסֵּדֶר כָּלֹּ מַכְרִיזִים "לְשָׁנָה הַבֹּאָה בִּירוּשָׁלַיִם!"

26. מִצּוֹת לַיִל הַסֵּדֶר – בְּמִצּוֹת לַיִל הַסֵּדֶר חִיּוּבִים כָּל בְּנֵי־הַבֵּית: גָּבְרִים וְנָשִׁים, יִלָּדִים וְיֻלְדוֹת. יִשָּׁנֻם מִנְהָגִים רַבִּים וְיָפִים, אֲךֹּ אָנוּ מְתִיחָסִים כָּאֵן לְמִצּוֹת שֶׁהֵן חוֹבָה בְּלִיל הַסֵּדֶר.

27. סִפּוּר בִּיצִיאַת מִצְרַיִם – מִצְוָה בְּלִילָה זֶה לְסַפֵּר וּלְהַגִּיד אֶת תַּאֲוָרֵי הַיִּצִּיאָה מִמִּצְרַיִם. זֶה בְּעֶצֶם מְטַרְתָּהּ שֶׁל 'הַגָּדָה שֶׁל פֶּסַח'. עֶקֶר הַמִּצְוָה הוּא לְסַפֵּר לִילָדִים, וְלָכֵן פּוֹתְחִים אֶת אֲמִירַת הַהֲגָדָה בְּאַרְבַּע הַקְּנֻשִׁיּוֹת ("מָה נִשְׁתַּנָּה"). הַקְּטָעִים הַבָּאִים בַּהֲגָדָה, בָּאִים כְּתִשּׁוּבָה לְקֻשִׁיּוֹת הַיִּלָּדִים.

נִהוּג שֶׁאָנוּ הַיִּלָּדִים נִשְׂרִים מְדִי פֶּעַם קְטָעִים שׁוֹנִים (כְּמוֹ: "וְהָיָא שְׁעֻמְדָּה", "דִּינִי", קְטָעִים מִ"הֲלֵל" וְ"נִשְׁמַת" וְעוֹד), וּבִבְרָךְ אָנוּ הוֹפְכִים לְשִׁתְּפִים פְּעִילִים בַּסֵּדֶר.

28. אֲכִילַת מַצָּה - חֻבָּה לֶאֱכֹל מַצָּה בְּלֵיל־הַסֵּדֶר, וְלִכְנוּ מִבְּרָכִים: "אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל אֲכִילַת מַצָּה" (בִּיְתֵר יְמֵי הַחַג אָסוּר לֶאֱכֹל חֶמֶץ, אֲךָ אֵין חֻבָּה לֶאֱכֹל מַצָּה). יֵשׁ לֶאֱכֹל 'מַצָּה שְׂמוּרָה' - נִשְׁתַּחֲל מִשְׁלֵב הַקְּצִירָה נִשְׁמְרוּ הַחֲטִים וְהִקְמַח מֵהֶם הִיא מִרְכָּבַת, מִפְּנֵי מַזְעַע עִם מַיִם. רַבִּים מְקַפִּידִים לֶאֱכֹל בְּפֶסַח מַצָּה עֲבוּדַת יָד, וּבִפְרָט בְּלֵיל־הַסֵּדֶר.

29. כִּמָּה מַצָּה? בְּמִשְׁקֵה הַסֵּדֶר אוֹכְלִים מַצָּה שָׁלוֹשׁ פְּעָמִים:

1. אַחֲרֵי בְּרָכוֹת "הַמוֹצֵיא" וְ"עַל אֲכִילַת מַצָּה",

2. בְּאֲכִילַת ה'כּוֹרֶךְ'.

3. בְּאֲכִילַת הָאֶפִיקוֹמֶן. יֵשׁ לֶאֱכֹל בְּכָל פֶּעַם לְפָחוֹת נִשְׁעוּר 'כִּצִּית' - 92 גָּרָם, כְּשִׁלִּישׁ מַצָּה עֲגֻלָּה (וּלְפָחוֹת - 9 גָּרָם, כְּשִׁנִּישִׁית מַצָּה עֲגֻלָּה), בְּתוֹךְ אַרְבַּע דְּקוּת. הַמְהִדְרִים אוֹכְלִים בְּפֶעַם הָרִאשׁוֹנָה וּבְפֶעַם הַשְּׁלִישִׁית שְׁנֵי 'כִּצִּיתִים' בְּכָל פֶּעַם.

בְּכָל שָׁלוֹשׁ הַפְּעָמִים צְרִיכִים הַגָּבְרִים לֶאֱכֹל אֶת הַמַּצָּה כְּדֶרֶךְ מְלָכִים - בְּהִסָּבָה. כְּלוּמָר: בְּהִשָּׁעֲנוֹת נָזְלָה לְצַד שְׂמָאל.

30. מִצְוַת אֲכִילַת מָרוֹר - אֶת הַמָּרוֹר אוֹכְלִים כִּזְכֹּר ל'וַיִּמָּרֶר

אֶת חַיִּיהֶם" בְּמִצְרַיִם. לְמַנְהֵג חֲב"ד אוֹכְלִים לְמָרוֹר עָלֵי חֶסֶה וְשֶׁרֶשׁ 'חֲזָרַת'.

אחר כך, אוכלים 'מרור' פעם נוספת, כשהוא כרוך במצה ('כורך'). בכל פעם יש לאכל כ-19 גרם מרור.

31. ארבע כוסות – מצוה לשתיית ארבע כוסות יין (או מיץ-ענבים טבעי). כל כוס צריכה להכיל 'רביעית' – 86 סמ"ק לפחות, ויש לשתיית לפחות את רב הכוס בבית-אחת, ובהסבה.

גם נשים או ילדים גדולים צריכים לשתיית ארבע כוסות.

32. מתי שותים? את הכוס הראשונה שותים בסיום הקדוש; את השנייה בסיום אמירת החלק הראשון של ההגדה, לפני שנגנשים לסעודה עצמה; את השלישית – לאחר אמירת ברכת המזון; את הרביעית – בסיום אמירת ההלל.

33. אפיקומן – את המצה שאוכלים לאפיקומן בסוף הסעודה ('שלקן עורך') צריכים לסיים לאכל עד חצות הלילה. נוהגים שלא לטעם לאחר האפיקומן כלום (חוץ מכוסות היין האחרונות מארבע הכוסות), עד למחרת.

34. תפלת טל – החל ממוסף של היום הראשון של פסח, עוברים לומר בתפלת שמונה עשרה "מוריד הטל", וכן מתפללים

תפלה מיחדת הנקראת "תפלת טל". החל מערבית של מוצאי החג הראשון, מתחילים לומר "ותן ברכה", במקום "ותן טל ומטר".

35. ספירת העמר - החל ממוצאי החג הראשון של פסח, מתחילים לספור ספירת העמר בתפלת ערבית, במשך 49 ימים עד ערב חג השבועות. נסח הספירה המלא מופיע בסדורים.

36. חול המועד - הימים שבין החג הראשון לשביעי של פסח נקראים ימי חול המועד, בהם יש מלאכות האסורות ויש מלאכות המתרות (למעט בשבת חול המועד, כמובן), ומוסיפים בהם בשמחה ובלמוד התורה. גם בסדר התפלות בימים אלה, אנו משלבים בין חול (בשחרית) לחג (הלל ומוסף), ויש לזכר בתפלות שמונה עשרה ובברכת המזון את אמירת "יעלה ויבוא".

37. שביעי של פסח - היום האחרון של פסח הוא חג 'שביעי של פסח', שבילולו נהוג להשאר ערים, ללמד תורה ולהתנעד, כראוי לזמן נס קריעת ים סוף.

38. סְעוּדַת מְשִׁיחַ – בַּיּוֹם הָאַחֲרוֹן שֶׁל פֶּסַח נוֹהֲגִים לֶאֱכֹל סְעוּדָה שְׁלִישִׁית, בָּהּ נוֹטְלִים יָדַיִם וְאוֹכְלִים מִצָּה. הַבְּעַל־שֵׁם־טוֹב קָרָא לְסְעוּדָה זוֹ 'סְעוּדַת מְשִׁיחַ', מִשּׁוּם שֶׁבַּיּוֹם זֶה מֵאִיר גְּלוּי הָאֶרֶץ הַמְּשִׁיחַ. עַל־יְדֵי זֶה שֶׁבְּזֶמַּן הַגָּלוּת עוֹרְכִים 'סְעוּדַת מְשִׁיחַ', וּמֵרָאִים שֶׁיִּשְׂרָאֵל אֵינָם 'מַכִּירִים' בַּגָּלוּת – אָנוּ מְזַרְזִים אֶת הַגָּאֵלָה הַשְּׁלֵמָה.

39. אַרְבַּע כּוֹסוֹת – הָרַבִּי הָרִשִׁי"ב (הַחֲמִישִׁי בְּשׁוֹשְׁלַת אֲדָמוֹ"רִי חֲב"ד) הִנְהִיג פֶּעַם בְּלִיּוּב־אוֹיְטֵשׁ שְׁתֵּית 'אַרְבַּע כּוֹסוֹת' בְּסְעוּדָה זוֹ, וְהָרַבִּי נָשִׂיא דוֹרְנוּ הִנְהִיג זֹאת בְּקִבְיָעוֹת, וְקָשָׁר זֹאת עִם מֵאֲמַר חֲז"ל, שֶׁלְעֵתִיד לָבֹא עֵתִיד הַקְּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא לְהַשְׁקוֹת אֶת אַמּוֹת הָעוֹלָם אַרְבַּע כּוֹסוֹת שֶׁל פְּרָעָנוֹת וּכְנֻגָּדוֹן לְיִשְׂרָאֵל אַרְבַּע כּוֹסוֹת שֶׁל נִחְמָה, וְאַרְבַּע הַכּוֹסוֹת שֶׁבְּסְעוּדָה זוֹ הֵן כְּנֻגָּד אַרְבַּע כּוֹסוֹת הַנִּחְמָה שֶׁל הַגָּאֵלָה.

40. חֲמֵץ שֶׁעָבַר עָלָיו הַפֶּסַח – בַּעֲת קִנְיַת מוֹצָרֵי חֲמֵץ לְאַחַר הַפֶּסַח יֵשׁ לוֹדָא שֶׁהַחֲמֵץ לֹא הָיָה בְּבַעֲלוֹתוֹ שֶׁל יְהוּדֵי בְּמִשְׁהַ הַפֶּסַח, אֲלָא נִמְכָּר ב'מַכִּירַת חֲמֵץ' בְּדַת וְכֵדִין. חֲמֵץ שֶׁהָיָה בְּרִשּׁוֹתוֹ שֶׁל יְהוּדֵי בְּפֶסַח אָסוּר בִּהְנָאָה, וְאֵין לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ בְּכָל צוּרָה שֶׁהָיָא.

עֲשֶׂרָה הַדּוּרִים וּמִנְהֲגִים מִיְחָדִים שֶׁנֶּהֱגָה הָרַבִּי הָרִשִׁי"ב בַּפֶּסַח:

41. הַמִּצְוָה שְׁלִי – הָרַבִּי הָרִשִׁי"ב אָמַר כִּי הַמִּצְוָה הַחֲבִיבָה עָלָיו

בְּמִיָּחָד הָיָא חַג הַפֶּסַח, וְלָכֵן הוּא מְקַפֵּיד בְּיֹתֵר עַל כָּל
הַזְּהִירוֹת מִחֻמְצָה הַנְּשׁוּרָה לְחַג זֶה.

42. מִצַּה שְׂמוּרָה – כָּל שְׁלֵבֵי הַכֶּנֶת הַמִּצּוֹת, הַחֵל מִקְצִירַת
וְנִחְיִינָה הַחֲטִיִּים לְוֹ בְּהוֹרָאוֹת מְפֻרָּטוֹת וְנִפְדָּנוּיֹת שֶׁל הָרָבִי
הָרִש"ב, כִּי שֶׁהַחֲטִיִּים לֹא יִקְבְּלוּ כָּל לַחֹת אוֹ רְטִיבוֹת טָרָם
לִישֵׁת הַבָּצֵק, וְיִהְיוּ כְּנִשְׁרוֹת לְפֶסַח בְּתַכְלִית הַהִדּוּר.

43. עֲבוֹדַת יָד – הָרִש"ב הִקְפִּיד מְאֹד שְׂיֵאכְלוּ, לֹא רַק בְּלִיל
הַסֵּדֶר, אֲלָא בְּמִנְשֶׁךְ כָּל הַפֶּסַח, רַק מִצַּה עֲבוֹדַת יָד וְלֹא
מִצּוֹת מְכוּנָה. הָרָבִי נָשִׂיא דוֹרְנוּ הוֹסִיף שְׂאֵךְ לִילָדִים אִין
לְתֵת מִצּוֹת מְכוּנָה.

44. מְטֵבַח הַיְּשִׁיבָה – הַכֶּנֶת הָאֵכֶל בְּמֵטֵבַח יְשִׁיבַת 'תּוֹמְכֵי
תְּמִימִים' בְּלִיּוּבְאוֹיִטְש, לְקִרְאָת חַג הַפֶּסַח, לְוִתָּה בְּהוֹרָאוֹתָיו
שֶׁל הָרָבִי הָרִש"ב וּבִהֲנִשְׁגָּחְתּוֹ עַל כָּל פֶּרֶט.

45. זְהִירוֹת מְשֻׁרְיָה – הָרָבִי הָרִש"ב נִזְהָר מְאֹד מ'שְׁרִיָּה', וְלֹא
אֵכֶל אוֹ שְׂתָה עִם הַמִּצָּה שׁוּם דְּבַר נוֹסֵף, לְמַעַט שְׂתִיתִי יוּן.

46. צִנוֹן בְּפֶסַח – הָרֹשֶׁ"ב הִזְהִיר שֶׁלֹא לֶאֱכֹל צִנוֹן בְּפֶסַח עַל פִּי מִנְהַג חב"ד, כְּפֶסַח הָרִבִּי ה'צִמַח צְדָקָה'.

47. סֶכֶר בְּפֶסַח – הָרֹשֶׁ"ב הִחְמִיר עַל עֲצֻמוֹ וְלֹא הִשְׁתַּמֵּשׁ בְּסֶכֶר בְּפֶסַח מִחֲשָׁשׁ שֶׁהִתְעַרַב בּוֹ גִּרְגֵר חֲמָץ.

48. קִנְיָה בַּחֲנוּת מִיַּחֲדָת – פֶּעַם, כְּשֶׁהָיָה צָרִיךְ הָרִבִּי הָרֹשֶׁ"ב לֶאֱכֹל שְׂמֻדִּים מְתוּקִים בְּפֶסַח לְצֶרֶךְ בְּרִיאָתוֹ, הוּא הִקְפִּיד שֶׁיִּקְנֶה עֲבוּרוֹ אֶת הַשְּׂמֻדִּים לְכַנִּי פֶסַח, וּבַחֲנוּת שֶׁלֹא מוֹכְרִים בָּהּ כָּלֵל מוֹצְרֵי חֲמָץ.

49. מִצּוֹת בְּעֶרֶב פֶּסַח – יֵשְׁנו מִנְהַג מְהֵדָר לֶאֱפוֹת 'מִצּוֹת מְצוּה' בְּעֶרֶב חַג הַפֶּסַח, בְּיוֹם י"ד בְּנִיסָן אַחֵר חֲצוֹת הַיּוֹם. הָרִבִּי הָרֹשֶׁ"ב נִכַּח בְּעֲצֻמוֹ בְּעֵת הָאֲפִיָּה, כְּשֶׁהוּא מְחַלֵּק הוֹרָאוֹת, וְאוֹמֵר תוֹךְ כִּדִּי אֶת פֶּרְקֵי ה'הַלֵּל'.

50. סְעוּדַת מְשִׁיחַ – נוֹסֵף עַל אֲכִילַת הַמִּצּוֹת בְּסְעוּדַת מְשִׁיחַ כְּמִנְהַג הַבַּעַל שֵׁם טוֹב, הוֹרָה הָרִבִּי הָרֹשֶׁ"ב בְּאַחַת הַשָּׁנִים בְּלִיובְאוֹיטֵשׁ לְשִׁתּוֹת גַּם אַרְבַּע כּוֹסוֹת בְּסְעוּדָה זֹאת.

אַדְמו"ר הַרְש"ב

50 מְשַׁגֵּי יסוד אודות רבי שלום דב בער מליובאוויטש

הִלְדָּתוֹ וּמִשְׁפָּחָתוֹ

51. **הדור החמישי – הרבי הרש"ב**, רבי שלום דובער שניאורסון, הוא החמישי בשושלת אדמו"רי חב"ד.

52. **יום הולדתו – הרש"ב** נולד ביום שני כ' במר-חשון תרכ"א (1860).

53. **מקום הולדתו – בעיירה** ליובאוויטש שברוסיה, שם התגורר כמעט במשך כל ימי חייו.

54. **אביו – רבי שמואל שניאורסון**, אדמו"ר המהר"ש, בנו הצעיר של הרבי ה'צמח צדק'.

55. **אמו – הרבנית רבקה**, נכדת אדמו"ר האמצעי, בת לבתו הרבנית שרה.

שְׁנוֹת יְלָדוֹתָו וְנַעֲוָרָיו

56. נִמְשַׁח בְּשֶׁמֶן – בְּיוֹם הַגִּיעוֹ לְגִיל שְׁלוֹשׁ, אָמַר סָבוֹ ה'צֶמַח צִדְקָה, לְאָבִיו: "כִּי הַשֶּׁמֶן הָרוּחָנִי שֶׁמָסַר הַבַּעַל שֵׁם טוֹב לְתַלְמִידוֹ מוֹרְנוֹ הָרַב הַמַּגִּיד מִמְצְרִיטָשׁ לְמִשְׁחָ בּוֹ אֶת הוֹד כְּבוֹד קִדְשָׁת רַבְּנֵנוּ הַזָּקֵן . . לְנִשְׂיָאוֹת לְדוֹרוֹתָיו, הִנֵּה בְּכוֹחַ זֶה נִמְשַׁח חוֹתָנִי – הוֹד כְּבוֹד קִדְשָׁת אֲדָמוֹ"ר הָאֲמָצְעִי – וְאֲנִי הִנֵּה בְּכוֹחַ זֶה מְשַׁחְתִּי אוֹתָהּ, וּבְכוֹחַ זֶה הִנֵּנִי מוֹנִשְׁחוֹ (אֶת הָרַבִּי הָרִשִׁ"ב)".

57. הַכְּנָסָה ל'חֲדָר' – בְּאוֹתוֹ בֶּקֶר אָמַר הָרַבִּי ה'צֶמַח צִדְקָה אֶת בְּרָכוֹת הַשַּׁחַר יַחַד עִם הַיָּלֵד, וּכְשֶׁהִכְנִיסוּהוּ בְּמַהֲלָךְ הַיּוֹם ל'חֲדָר' זָרַק עָלָיו סָבוֹ סְכָרִיּוֹת בְּאֲמָרוֹ שֶׁמֶלֶאכָה מִיכָאֵל זָרַק לוֹ אוֹתָן. הָרִשִׁ"ב יָקָר סְכָרִיּוֹת אֵלּוֹ וּשְׁמָרָן עַד שֶׁסָּבוּ הוֹרָה לוֹ לְאַכְלָן טָרֵם הַפֶּסַח.

58. הַסְכָּרִיּוֹת שֶׁל הַמֶּלֶאכָה מִיכָאֵל – הָרַבִּי נָשִׂיא דוֹרְנוֹ מִסְבִּיר סְפּוֹר זֶה בְּכָף שֶׁהַיָּלֵד הָרַב אוֹתוֹ מְכַנִּיסִים ל'חֲדָר', מְסַפְּרִים אֶת שְׁעָרוֹתָיו וּמוֹתִירִים לוֹ פְּאוֹת, חוֹבְשִׁים כֶּפֶה לְרֹאשׁוֹ וְצִיצִית בְּבִגְדָיו, הוּא ה'סְכָרִיָּה' שֶׁעֲמָה מְשַׁתְּמֵשׁ הַמֶּלֶאכָה מִיכָאֵל לְהַמְתִּיק אֶת גְּזַר דִּינָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל וּלְהוֹכִיחַ אֶת יַחֲוִדֵיהֶם מִכָּל הָעַמִּים.

59. חנוכו – הַרְש"ב הַתַּחֲנִיךְ עַל בְּרִכְיָהֶם שֶׁל סָבוּ הָרַבִּי ה'צֶמַח צַדִּיק וְאָבִיו הָרַבִּי מִהַר"ש, וְהָיָה שֶׁמֶן נִשְׁמָר בְּעַל כְּשָׁרוֹנוֹת, דִּיּוֹן וּמִסְדֵּר בְּאִפֶּן נִכְלָא.

60. איש הלכה – לְקַרְאֵת הַבֶּר-מִצְוָה כְּכֹר הָיָה בְּקִי בִּתְנִ"ה, מְשִׁנִּיּוֹת, גִּמְרָא וּפּוֹסְקִים, וְהִרְגִּיל אֶת גּוֹפּוֹ לְנַהֵג לְכִי הַשְׁלָחַן עֲרוּךְ.

61. חסיד מסדר – אָבִיו, הַמַּהַר"ש, הִתְבַּטָּא עָלָיו כִּי מִיָּמָיו לֹא הָיָה נֶעַר, אֲלָא "חֲסִיד, בְּעַל עֲבוּדָה מְסֻדֶּרֶת".

62. שליטה על הזמן – לְיָמִים הָעִיד הָרַבִּי הַרְש"ב בְּכַפִּי בִּנּוּ, הָרַבִּי הָרִי"צ, כִּי בְּשָׁנוֹת נְעוּרָיו הִתְיַצֵּעַ לְשִׁלֹּט עַל הַזְּמַן, שֶׁכָּל דָּבָר יַעֲשֶׂה בְּדִיּוֹן בַּזְּמַן הָרָאוּי.

63. המפתח להצלחה – "הַדְּרָכָה זֹאת נִשְׁהַדְּרַכְתִּי אֶת עֲצָמִי בְּיָד חֲזָקָה וּבִיָּגִיעָה עֲצוּמָה בְּיָמֵי נְעוּרֹתַי לְהִיּוֹת בְּעַל יָדָהּ עַל הַזְּמַן, עֲשִׂתָּהּ אוֹתִי לְמַצְלַח בְּעֲבוּדָה, שֶׁלֹּבֵד זֹאת נִשְׁעָשִׂיתִי כָּל דָּבָר בַּזְּמַנּוֹ, הָיָה עֲצָם הָעֲשִׂיָּה בְּהַצְלָחָה".

64. לנצל כל רגע – אֶת הַבְּעֻלוֹת עַל הַזְּמַן, הָעִיד לְיָמִים הָרַבִּי

הָרִי"צ, רֵאִיתִי אֶצֶל אָבִי בְּכָל הָעֲנִינִים. כְּשֶׁהָיָה עָלָיו לְנִסֵּעַ
לְאַיִזָּה מְקוֹם, חָצִי נִשְׁעָה לִפְנֵי הַנְּסִיעָה לֹא הָיָה נִכְרַע עָלָיו
כָּלֵל שֶׁהוּא עוֹמֵד לְנִסֵּעַ.

**65. ה'חוזר' – בגיל ארבע-עשרה כבר התחיל לחזור על מאמרי
אביו ולכתבם, ובהמשך אף לבאָרם.**

נְשׁוּאָיו

**66. נְשׁוּאָיו לְמִזְל טוֹב – בְּמוֹצָאֵי שַׁבַּת מִדָּשׁ, י"א בְּאֵלּוּל תרל"ה,
נָשָׂא הָרִשִׁי"ב לַרְבֵּנִית שְׁטַעַרְנָא שָׂרָה, בַּת דָּוִד, רַבִּי יוֹסֵף
יִצְחָק מֵאוּרֻוֹטֶשׁ שֶׁהָיָה בְּנוֹ שֶׁל ה'צֶמַח צֶדֶק', וְאָחִיו שֶׁל
הָרַבִּי הַמְּהָר"ש.**

**67. כְּשֶׁסָּבָא הוּא הַשִּׁדְכָן – הַשְׁדִּיחַ הֵצִיעַ עוֹד בִּילְדוּתָם (בְּשָׁנַת
תרכ"ה) עַל יְדֵי הַסָּבָא הַמְּשֻׁתָּף, אֲדָמוֹ"ר ה'צֶמַח צֶדֶק',
שֶׁאֵף הִתְחַיֵּב בְּשִׁטַּר הַתְּנָאִים שֶׁנִּכְתַּב בְּאוֹתָהּ עֵת, לְהַעֲנִיךְ
נְדוּנָהּ לַחֲתָן וְלַכֶּלָּה.**

**68. רֵאוּי לְנִבּוּאָה – בְּתַקּוּפַת חֲתָנָתוֹ הִתְבַּטָּא בִּיְחֹס אֱלִיו אָבִיו
הַמְּהָר"ש, שֶׁיֵּשׁ בּוֹ אֶת הַתְּנָאִים הַנִּדְרָשִׁים לְנִבּוּאָה, אוֹתָם
מוֹנֶה הָרַמְבַּ"ם: "מִתְגַּבֵּר בְּדַעְתּוֹ עַל יִצְרוֹ תַּמִּיד וְהוּא בְּעַל**

דעה רחבה נכונה עד מאוד". מאז נהגו החסידים בכבוד
מיחד ברבי הרש"ב.

הלדת בנו וחנוכו

69. בנו היחיד – כחמש שנים לאחר נשואיהם, בי"ב תמוז
תר"ס, נולד לרבי הרש"ב ולזוגתו הרבנית שטערנא שרה,
בנם יחידם, רבי יוסף יצחק (שנקרא על שם סבו רבי יוסף
יצחק מאוורוטש), מי שהיה לימים הרבי הרי"צ.

70. עין יפה – בהיותו ילד שאל פעם הרי"צ את אביו: מדוע
נברא האדם עם שתי עינים, בשונה מפה אחד וחטם אחד
בהם חנן אותו הבורא?

השיבו אביו: "ישנם דברים שצריך להסתכל עליהם בעין
הימנית – בחבה ובקרוב, וישנם דברים שצריך להסתכל
עליהם בעין השמאלית – באדישות וברחוק. בסדור ועל
יהודי, יש להסתכל בעין הימנית, ועל ספריה וצעצוע
והדומה יש להביט בעין השמאלית".
"מאז – ספר הרי"צ – נחזק בלבי ובמוחי ענין אהבת
ישראל, אשר על כל יהודי, יהיה מי שיהיה, צריכים
להסתכל בעין יפה".

קבלת הנשיאות

71. "ובא השמש" – את מאמר החסידות הראשון, אמר אדמו"ר הרש"ב ברבים, בתוך השבעה להסתלקות אביו, אחיו הגדול, הרצ"א (רבי שניאור זלמן אהרן) סרב לקבל על עצמו את הנשיאות, אך חלפו כעשר שנים עד שהרש"ב קבל על עצמו את הנשיאות בפעל.

72. "וזרח השמש" – בחדש תשרי תרנ"ג, אמר הרבי הרש"ב מאמרי חסידות, לשמחת לב כל החסידים, כפי שמתאר זאת הרבי הר"צ: "החסידים חשו שיש להם רבי, מנהיג ומדריך, ושמש ליובאוויטש החלה שוב לזרח. לאחר הפסקה של עשר שנים, הנה שנת תרנ"ג היא שנת ההתעודדות של ליובאוויטש".

73. על כס אביו – בערבית ליל ראש השנה תרנ"ד, יושב לראשונה על כסאו של אביו, ובתקופה הבאה קבל על עצמו את הנשיאות בכל פרטיה, כגון קבלת חסידים ל'חידות', מענה על שאלות ועצות בכתב, והדפסת מאמרי החסידות שאמר.

74. יתרון האור – שנות נשיאותו של אדמו"ר הרש"ב היו בעלי תהפוכות רבות. היו אלו שנות פריחה אדירה של חסידות חב"ד. מאמרי החסידות העמקים אך הבהירים של הרבי

הַרְש"ב קָרְבו גָּאוֹנִים וְתַלְמִידֵי חֲכָמִים רַבִּים אֶל חִיקָה שֶׁל חֲסִידוֹת חֲב"ד. יְשִׁיבַת 'תּוֹמְכֵי תְּמִימִים' שֶׁיִּסֹּד הָרַבִּי בְּמָקוֹם מוֹשְׁבּו לְיוֹבֵאֵיטֶשׁ, הִיְתָה לְמַרְכָּז הַחֲסִידוֹת וּלְבֵית הַיּוֹצֵר לַחֲסִידִים עוֹבְדֵי הַשֵּׁם.

75. מֵתוֹךְ הַחֲשָׁךְ – אֲדָמוֹר הַרְש"ב נֶאֱלָץ לַעֲסֹק רַבּוֹת גַּם בְּעֶסְקָנוֹת צְבוּרִית לְבִטּוֹל גְּזֵרוֹת כְּנֶגֶד הַיְּהוּדִים וְהַיְּהֻדוֹת מִצַּד הַשְּׁלֹטוֹנוֹת וּמִצַּד תְּנוּעַת ה'הַשְּׁכָלָה'.

יִסּוֹד יְשִׁיבַת "תּוֹמְכֵי תְּמִימִים"

76. יְשִׁיבַת "תּוֹמְכֵי תְּמִימִים" בְּלִיּוֹבֵאֵיטֶשׁ – הַרְשֵׁת הָעֲנָפָה שֶׁל יְשִׁיבוֹת חֲב"ד הַפְּזוּרוֹת בְּכָל רַחְבֵּי הָעוֹלָם הַיְּהוּדִי, נוֹסְדָה בְּלִיּוֹבֵאֵיטֶשׁ עַל יְדֵי הָרַבִּי הַרְש"ב, כְּהַקְדָּמַת רְפוּאָה לְמַכָּה, ל'תְּנוּעַת הַהַשְּׁכָלָה' שֶׁנִּסְתָּה בְּאוֹתָם יָמִים לְהַרְחִיק צְעִירִים יְהוּדִים מִדֶּרֶךְ הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת.

77. בְּרָכָה וְהַצְלָחָה לְיִשְׁיבָה – טָרַם יִסּוֹד הַיְשִׁיבָה בְּקֶר הָרַבִּי הַרְש"ב בְּכָל צִיּוֹנֵי רַבּוּתֵינוּ נְשִׂאֵינוּ, הֶחֱל מִהַבְעֵל שֵׁם טוֹב וְעַד אָבִיו הָרַבִּי מִהַר"ש, וְקִבֵּל אֶת בְּרַכַּת קוֹדֶשׁ לְהַצְלַחַת הַיְשִׁיבָה.

78. ט"ו בְּאָלוּל – הַרְש"ב הִכְרִיז עַל הַקָּמַת הַיְשִׁיבָה בְּיוֹם נְשׂוּאֵי

בנו, אדמו"ר הרי"צ, בט"ו באלול תרנ"ז, ואף הטיל עליו את משימת נהול הישיבה.

79. חסידות בעיין - בישיבת 'תומכי תמימים', אמר הרבי הרש"ב, יעסקו בלמוד תורת החסידות בעיין ובהסברה, כפי שלומדים סוגיות בחלק ה'נגלה' שבתורה, בשלוב עם סדרי הלמוד הרגילים בישיבות - בגמרא ובהלכה.

80. "נרות להאיר" - מטרת יסוד הישיבה היתה לפעל על תלמידה, שיהיו מגדל אור (בלשון הרבי הרש"ב: "נרות להאיר") לסביבתם.

81. מאז ועד היום - אפלו בתקופת הקומוניזם המשיכו להתקיים סניפים מחתרתיים של הישיבה במקומות שונים ברחבי רוסיה. תלמידי 'תומכי תמימים' הם שעמדו בעז ובמסירות נפש כפשוטה לחזון היהדות באותה תקופה. ישיבת 'תומכי תמימים' כיום מונה כיום עשרות רבות של סניפים ברחבי העולם, ורבות תלמידים ההולכים לאורה ומתנהגים ברוחה, ומהיום בעצמם "נרות להאיר".

82. יסוד ישיבת "תורת אמת" - בהמשך ליסוד ישיבת 'תומכי תמימים' המרכזית בליובאוויטש, החליט הרבי הרש"ב ליסד ישיבה בעיר חברון. לשם כך רכש הרבי בשנת תרס"ח את בית רומנו בחברון - בנין גדול ומפאר שסביבו חצר

גְּדוּלָּהּ. בְּשָׁנָת תרע"א נִשְׁלַח קְבוּצָה בֵּת עֶשְׂרֵה תַלְמִידִים
מִצִּיטִּינִים מִיְּשִׁיבַת 'תּוֹמְכֵי תְּמִימִים' נִשְׁבְּלִיבְּאוֹיטְשׁ,
בְּרֹאשׁוֹת הַמְּשֻׁפֵּיעַ ר' שְׁלֹמֹה זֶלְמָן הַבֶּלִין, עַל מְנַת לִפְתּוֹחַ
אֶת יְשִׁיבַת "תּוֹרַת אֶמֶת" בְּחֶבְרוֹן. בְּהִמְשָׁךְ נִשְׁלַח מִמּוֹן תָּדִיר
לְהַחֲזִקַת הַיְּשִׁיבָה.

מֵאַמְרֵי הַחֲסִידוֹת שֶׁלוֹ

83. הַרְמַב"ם שֶׁל תּוֹרַת הַחֲסִידוֹת – מֵאַמְרֵיו שֶׁל הָרָבִי הָרֵש"ב
מִתִּיחָדִים בְּבִהֲרֹת וּבִהֶסְכָּרָה הַנִּפְלְאָה שֶׁל הַדְּבָרִים עִם
רַבּוֹי דְּגַמְאוֹת וּמִשְׁלִים לְהַמְחִשֵּׁת הַדְּבָרִים, עַד שֶׁהַחֲסִיד
הַיִּשְׁיֵשׁ רַבִּי שְׁמוּאֵל בְּצִלָּאֵל (הָרֵשֶׁב"צ), כָּנָה אֶת הָרֵש"ב
בְּתֵאֵר 'הַרְמַב"ם שֶׁל תּוֹרַת הַחֲסִידוֹת', כִּיּוֹן שֶׁכָּל עֵינֵן
בְּחֲסִידוֹת הוּא סֵדֵר וּפִרְט, כִּפִּי נִשְׁעָשֶׂה הַרְמַב"ם בְּסִפּוֹ
הַהֲלָכוֹת שֶׁלוֹ, 'מִשְׁנֵה תּוֹרָה'.

84. מֵאַמְר "הַחֲלָצוֹ" – בְּשִׁמְחַת תּוֹרָה תִּרְנ"ט, הַשְּׁמִיעַ הָרָבִי
הָרֵש"ב מֵאַמְר חֲסִידוֹת יְסוּדֵי הָעוֹסֵק בְּעֵינֵן אֶהְבֵּת יִשְׂרָאֵל
וּשְׁלִילַת הַמַּחֲלָקָת, הַבָּאָה מִשְׁנֵאֵת חֲנָם, שְׁנֵאָה נֶשְׁאִין לָהּ
כָּל סִבָּה אֲמִתִּית מִלִּבְד גָּאוֹה, נֶשְׁאִינָה נוֹתֶנֶת מָקוֹם לְזוּלָּת.
הָעֵלָה לְאַמִּירָתוֹ עַל-יְדֵי אֲדָמוֹ"ר הָרֵש"ב הִיְתָה קְשׁוּרָה
בְּמֵאֲנָע שֶׁלֹּא 'הִרְיָקָה' מִמֶּנּוּ אֶהְבֵּת יִשְׂרָאֵל יִתְּרָה.

85. הַשְּׁאִיר לָנוּ אֶת ה'כְּתָבִים' – מִמֶּשׁ לִפְנֵי הַסִּתְּלָקוֹתוֹ, אָמַר
הָרֵש"ב לְבָנוּ הָרִי"צ: "אֲנִי עוֹלָה הַשְּׁמִימָה, אֲבָל אֶת

הַכְּתָבִים אָנִי מְשַׁאֵיר לָכֶם ("אִיךָ גַּיִי אֵין הִימָל, דִּי כְּתָבִים
לֹאזְ אִיךָ אֵיִיךְ"). הָרַבִּי נָשִׂיא דּוֹרְנוּ הַסְּבִיר אֶת הַפֶּתַח בְּכָה
שְׂבָאֲמָצְעוֹת הַלְמוּד בְּתוֹרָתוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק אָנוּ מִתְנַשְּׂרִים
עִמּוֹ, וְהוּא נִמְצָא עִמָּנוּ.

דַּאֲגָתוֹ לְכָלֵּל יִשְׂרָאֵל וְהַמַּעֲבָר לְרוֹסְטוֹב

**86. מִלְחֶמֶת קֹדֶשׁ – בְּדֶרֶךְ קוֹדֶמִי, אִף הַשְׁפָּעָתוֹ שֶׁל הָרַבִּי
הָרֵש"ב לֹא הִצְטַמְצָמָה בֵּין כְּתָלֵי בֵּית הַמִּדְרָשׁ. בִּימֵי
נְשִׂאוֹתָיו נָסוּ הַשְּׁלֹטוֹנוֹת, בְּעִידוּדָם שֶׁל ה'מְשַׁכִּילִים', לַעֲרֹךְ
'תַּקְוֹנִים' בְּדַת יִשְׂרָאֵל. בְּרֹאשׁ הַמַּעֲרָכָה נֶגֶד ה'תַּקְוֹנִים' עָמַד
הָרַבִּי הָרֵש"ב, תוֹךְ שְׂתוּף פְּעֻלָּה עִם גְּדוּלֵי הָרַבָּנִים, וּבְכָלֵּלָם
מִנְהִיגֵי הַחוּגִים הַלֹּא-חֲסִידִים. כֹּה גַם הִלָּכָה וְדַעְכָּה בְּזַמְנָנו
הַהִתְנַגְדוֹת לְחֲסִידוֹת.**

**87. מְסִירוֹת נֶפֶשׁ – בְּאַסְפַּת הָרַבָּנִים (בְּשִׁנַּת תרס"ה) אָמַר
הָרַבִּי הָרֵש"ב: "יֵדְעוּ כָּל הָעַמִּים אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאָדָמָה, כִּי
רַק צוּפוֹתֵינוּ נִתְּנוּ בְּגָלוֹת וּבְשַׁעֲבוּד מְלָכוּיּוֹת, אֲבָל נִשְׁמוֹתֵינוּ
לֹא נִמְסְרוּ לְגָלוֹת וְשַׁעֲבוּד מְלָכוּיּוֹת. חֲיָבִים אָנוּ לְהַכְרִיז
גְּלוּי לְעֵין כָּל, אֲנִשֶּׁר כָּל מָה שֶׁנוֹגַע לְדַתְנוּ, לְתוֹרַת יִשְׂרָאֵל
וּמִצְוֹתָיו וּמִנְהִיגָיו, אֵין מִישָׁהוּ שְׂיִכְפָּה עָלֵינוּ דַּעְתּוֹ וְאֵין שׁוּם
כּוֹחַ שֶׁל כְּפִיָּה רִשְׁאִי לְשַׁעֲבֹדָנוּ". בְּתֵם דְּבָרָיו קָרָא הָרַבִּי
לְעַמֵּד בְּמִסִּירוֹת נֶפֶשׁ וְנִפְל מִתַּעֲלָף.**

88. עוֹזֵר דָּלִים – בְּמִקְבִּיל לְפַעֲלוֹתָיו לְהַטְבִּת הַמָּצָב הָרוֹחֲנִי

נשל יהודי רוסייה, דאג הרבי הרש"ב גם למצבם הגשמי.
כאשר גרשו יהודי מוסקבה (בשנת תרנ"ב), פעל לסייע
להם כלכלית להתבסס במקומות חדשים.

הוא אף יסד (בשנים תר"ס-א) בעזרת עשירים יהודיים
מפעל ענק לאריזה ולטוית צמר בעיר דוברובנה. במפעל
זה העסקו כשלושת אלפים יהודים.

89. מזון כשר לחילים – בזמן מלחמת רוסייה-יפן (בשנים
תרס"ד-ה) דאג לשלח לחילים היהודים בחזית שהיתה
במזרח הרחוק אכל כשר, ובעקר מצות לפסח.

90. הדפסת סדורים וספרי קדש – בהיותו ברוסטוב יסד
ועד של רבנים ועסקנים לספק את צרכי הדת של פליטי
מלחמת העולם מפולין וליטא. בהמשך לזה הקים (בשנת
תרע"ח) את דפוס "עזרא", בו הדפיסו ספרי קדש, ביניהם
סדור "תהלת השם" בנסח אנשכנז ובנסח האר"י.

91. משפט ביילים – במשפט ביילים המפרסם, בו האשים
היהודי מנדל ביילים, בעלילת דם, נטל הרבי הרש"ב חלק
פעיל בסיוע לצות ההגנה, באמצעות ועד חשאי שהקים
לצרה כה.

92. מליובאוויטש לרוסטוב – בעת מלחמת העולם הראשונה,

כְּשֶׁצָבָא גְרַמְנִיה הֵחֵל לְהִתְקַדֵּם לְעֵבֶר רוֹסְיָה, וּמִצָּב הַיְּהוּדִים
נִשְׁתַּגְּזָרוּ קָרוֹב לַחֲזִית הַפֶּה לִהְיוֹת מִסְכָּן, הַחֲלִיט הָרַבִּי
הָרַש"ב לַעֲזֹב אֶת לְיוֹבֵאֵיטֶשׁ וּלְהַעֲבִיר אֶת מַמְלַכַת חֲב"ד
לְעִיר רוֹסְטוֹב שֶׁעַל נְהַר דוֹן בְּדְרוֹמָה שֶׁל רוֹסְיָה, שֶׁהִפְכָּה
לְבִירַת מַמְלַכַת חֲב"ד עַד שְׁנַת תרפ"ד.

שְׁנוֹתָיו הָאַחֲרוֹנוֹת

93. חֲסִידִים הֵם תָּמִיד מְאַחֲדִים – בַּחֲדָשׁ טִבַּת שְׁנַת תר"פ
הִשְׁתַּלְטוּ הַקוֹמוֹנִיסְטִים עַל רוֹסְטוֹב וְהִטִּילוּ אֶסוֹר עַל
הַפָּצַת הַיְּהוּדוּת וְעַל הַתְּכַנְסוּיּוֹת דְּתִיּוֹת. בְּפוֹרִים תר"פ,
הִתְקַבְּצוּ הָרַבָּה מֵאַנ"ש לְהִתְוַעְדוֹת בְּבֵית הָרַבִּי, לְמִרוֹת
הַסַּכָּנָה שֶׁבְּדָבָר. בְּהִתְוַעְדוֹת זֶה רָמַז הָרַבִּי עַל הַסְתַּלְקוֹתוֹ
הַקְּרוֹבָה. בֵּין יֵתֵר הַדְּבָרִים אָמַר: "הַהֲצִלָּה שֶׁל חֲסִידִים
הִיא בְּכֶה שֶׁהֵם תָּמִיד מְאַחֲדִים, וּבְכָל מְקָרָה שֶׁלֹּא יָבוֹא,
צָרִיכִים חֲסִידִים לִהְיוֹת מְקַשְּׁרִים אֶל הָרַבִּי".

94. הַהִסְתַּלְקוֹת – בִּיָּמִים שֶׁלֹּאֲחֵר מִכֵּן נִחְלְשָׁה בְּרִיאוֹתוֹ שֶׁל
הָרַבִּי הָרַש"ב. בְּמוֹצָאֵי שַׁבַּת קֹדֶשׁ פָּרָשַׁת וַיִּקְרָא, אֹר
לְב' נִסָּן תר"פ, בָּרַךְ אֶת בְּנוֹ הָרִי"צ וְאֶת שְׁלוֹשׁ נְכֹדוֹתָיו
וּבִשְׁעָה שְׁלוֹשׁ וְחָצִי לַפְּנוֹת בָּקָר הִסְתַּלַּק, כְּשֶׁבְּנוֹ הָרִי"צ
צוּעֵק "טאַטע! טאַטע!" (אַבָּא! אַבָּא!). מְקוֹם מְנוּחָתוֹ
כְּבוֹד הוּא בְּעִיר רוֹסְטוֹב.

דִּגְמָאוֹת מִחֲבוּרָיו

95. תורת שלום – לָקַט מְשִׁיחוֹתָיו.

96. קוֹנְטֵרַס וּמַעֲיָן – מִלְמַד אֵיךְ לְהַמְנִיעַ מִתְעַנּוּגֵי הָעוֹלָם הַזֶּה.

97. קוֹנְטֵרַס הַתְּפִלָּה – מְבַאֵר אֶת עֲנִיָּן הַתְּפִלָּה עַל פִּי שְׂיטָת חֲב"ד.

98. קוֹנְטֵרַס הָעֲבוּדָה – מְבַאֵר כִּיצַד צָרִיךְ הָאָדָם לַעֲבֹד אֶת הַשֵּׁם.

99. קוֹנְטֵרַס חֲנוּךְ לַנֶּעַר – צֹאֲתוֹ לִבְנוֹ, הָרִי"צ.

אֲדָמוֹ"ר הָרַש"ב וְהָרַבִּי נָשִׂיא דוֹרְנוֹ

100. מְבַרְקִים בַּעַת הַלָּדָה – בְּיוֹם הַלָּדָתוֹ שֶׁל הָרַבִּי בְּתַאֲרִיךְ י"א בְּנִיסָן תרס"ב, שָׁלַח הָרַבִּי הָרַש"ב שְׁשֵׁה מְבַרְקִים לְאֲבִיו רַבִּי לִוִּי יִצְחָק, וּבָהֶם בְּרָכוֹת וְאַחוּלִים וְכֵן הַדְּרָכוֹת הַקְּשׁוּרוֹת בַּלָּדָה הֵילָד וְחֻנוּכוֹ.

לִיָּמִים סִפְרָה הָרַבְּנִית חָנָה, אִמּוֹ שֶׁל הָרַבִּי, עַל כִּמָּה מִהַחֲרָאוֹת שֶׁקִּבְּלוּ מֵהָרַבִּי הָרַש"ב בְּקִשְׁרָה לַלָּדָתוֹ: שְׁיִנְפִידוֹ לְטוֹל אֶת יָדָיו, וְשִׁיכִינוֹ עֲבוּרוֹ כִּפָּה וְטִלִּית קָטָן. פֶּעַם אַמְרָה הָרַבְּנִית עַל בְּנָהּ: זֹאת אוֹכֵל לֹמֵר לָכֶם בְּבִטְחָה, כִּי הוּא קָדוֹשׁ מִבְּטָן וּמִלָּדָה!